

HÅLLBARHET

REDOVISNING 2016
SVENSKA KYRKAN NATIONELL NIVÅ

Innehåll

Inledning och kontext	4
Vårt uppdrag	5
Styrning	6
Hur vi skapar värde	7
Året som gått	10
Social hållbarhet	10
Ekologisk hållbarhet	22
Ekonomisk hållbarhet	25
Våra samarbeten	30
GRI-index	32
Bestyrkanderapport	36

Om rapporten

Den här redovisningen beskriver hållbarhetsarbetet inom Svenska kyrkans nationella nivå. Den omfattar inte verksamheten i församlingar och stift, eftersom Svenska kyrkan inte är en centralstyrd organisation. Församlingarna och stiftet är självstyrande enheter. En av den nationella nivåns uppgifter är dock att vara en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan bland annat genom att ge stöd och skapa möjligheter för samverkan. Detta arbete beskrivs i rapporten.

Redovisningen är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiatives (GRI:s) rapporteringsstandard, G4 nivå Core, och med sektorstillägg för ideell och finansiell sektor för att täcka in aspekter som är väsentliga för verksamheten (förteckning finns på sidan 32).

Inledning och kontext

När 2016 inleddes kunde världen blicka tillbaka på ett flertal segrar. FN:s millenniemål, som löpte från år 2000 till 2015 hade just summerats. Den extrema fattigdomen hade mer än halverats och stora framsteg hade gjorts när det gällde att minska barn- och mödradödlighet och bekämpa sjukdomar som hiv, malaria och tbc. Framsteg kunde rapporteras om ökad jämställdhet, tillgång till skolgång, rent vatten och sanitet. Världen hade lyckats förhandla fram ett globalt klimatavtal i Paris.

Självklart återstår en massiv arbetsinsats på alla dessa områden. Framgångarna är ojämnt fördelade, klyftorna är stora både inom och mellan länder, och respekten för de mänskliga rättigheterna brister dagligen i många samhällen. De sociala spänningarna framträder på kontinent efter kontinent. 2016 var ett år då det blev tydligt att de värderingar som bär upp det demokratiska samhället aldrig kan tas för givna utan måste försvaras och vårdas varje dag.

Svenska kyrkan värnar skapelsen genom att stå upp för medmännisklighet, respekt för olikheter och övertygelsen om alla människors lika värde. Det handlar om att inte bara se till de egna och närståendes behov utan till mänsklighetens. Det handlar också om att förvalta den jord och de resurser som vi har fått till låns på ett rättvist sätt, till gagn för både dagens och kommande generationer. Ett samhälle som gör det bärs av värdighet, gemenskap och en tydlig riktning som skapar mening. Hållbarhetsfrågorna är i grunden även existentiella och andliga då de gång på gång väcker frågan: Vad innebär det att vara människa?

Forskarna har ringat in hur mycket mänsklig aktivitet jorden tål. Dessa "planetära gränser" överskrids och riskerar att skapa oåterkalleliga effekter som i grunden förändrar våra levnadsförutsättningar.

Utsläppen av växthusgaser ökade med 50 procent under åren som millenniemålen spände över men i Parisavtalets kölvatten sker omfattande insatser i land efter land för att ställa om till en fossilfri och klimatvänlig framtid. Utsläppen har planat ut men vägen till en fossilfri värld – som snabbt måste till – är en kamp mot tiden. I november uppmättes temperaturer i Arktis som var 20 grader över säsongens genomsnitt. 2016 var det varmaste året som någonsin uppmätts. Uppvärmningen verkar helt enkelt gå snabbare än vad modellerna förutspått.

Agenda 2030 är den karta som världen nu samlas kring för att uppnå en mer hållbar värld. Dess 17 hållbarhetsmål tar vid där millenniemålen slutade. Flera av världens länder är i färd med att arbeta fram nationella handlingsplaner som ska bidra till de gemensamma målen. I Sverige ska målsättningarna genomsyra all politik. En kartläggning visar att Svenska kyrkans verksamhet berör samtliga mål.

De nya hållbarhetsmålen betonar att den sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhetsdimensionen inte går att skilja åt. Detta är även utgångspunkten i Svenska kyrkans hållbarhetsarbete. Verksamheten vilar på två grundläggande principer inom kristen tro och etik – människovärdesprincipen och förvaltar-skapstanken som står sida vid sida. Den förra betonar alla människors lika värde medan den andra pekar på människans ansvar att förvalta både ekologiska och ekonomiska resurser på ett klokt sätt. Som en del av en världsomspännande kyrka verkar vi för dessa värden, i Sverige och internationellt, genom konkret handling, teologisk reflektion och ett aktivt påverkansarbete.

Den här rapporten beskriver Svenska kyrkans nationella nivåns arbete och vad vi åstadkom under 2016.

Vårt uppdrag

Svenska kyrkan är Sveriges största trossamfund och landets största medlemsorganisation. Vid årsskiftet 2016/17 hade trossamfundet 6,1 miljoner medlemmar, vilket motsvarar 61 procent av befolkningen. Verksamheten uttrycker den tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för. Svenska kyrkans verksamhet är rikstäckande och spänner över en mångfald av verksamhetsområden.

Den primära enheten är församlingen, som är självstyrande och har som grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Det är i församlingen som kyrkans liv levs. Regionalt framträder Svenska kyrkan som stift med uppgift att främja och ha tillsyn över församlingslivet. På den nationella nivån, vars verksamhet denna hållbarhetsredovisning beskriver, finns bland annat trossamfundets beslutande och verkställande organ (kyrkomötet och kyrkostyrelsen) och ett kyrkokansli i Uppsala. Den nationella nivåns uppdrag är att vara en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och att ansvara för frågor som är gemensamma, exempelvis följande:

- *Omvärld och relationer:* Nationell nivå, genom kyrkostyrelsen, företräder hela Svenska kyrkan i relation till beslutsfattare, andra kyrkor och samfund, och deltar i flera strategiska samarbeten, både i Sverige och internationellt. I arbetet ingår även internationell mission och diakoni.
- *Stöd till församlingslivets utveckling via stiftet:* Detta arbete omfattar allt från stöd till verksamhetsutveckling och kulturarvsfrågor till omvärldsanalys och administrativa stödfunktioner (gemensamma ramavtal, stöd till fastighetsförvaltningen

etc). Nationell nivå ansvarar även för Svenska kyrkans utbildningsinstitut, där framtida diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster utbildas, samt Svenska kyrkan i utlandet som bland annat verkar genom utlandsförsamlingar bland svenskar i 23 länder.

- *Normering och förvaltning:* Den nationella nivån tar löpande fram underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen. Kyrkoordningen beslutas av kyrkomötet och slår fast vilka gemensamma regler som gäller för hela Svenska kyrkan och hur beslut ska fattas.

Inom den nationella nivån förvaltas ett buffertkapital på drygt sju miljarder kronor. Avkastningen från förvaltningen ses om en resurs för att bekosta långsiktiga åtaganden och prioriterade områden inom stift och församlingar (se vidare sid 26).

Eftersom församlingar och stift är självstyrande kan inte kyrkomötet besluta i sådana enskilda frågor som faller inom den lokala och regionala nivåns ansvarsområden. Genom stöd och samverkan genomförs dock ett arbete som är till gagn för hela Svenska kyrkans strävan efter att bidra till en hållbar utveckling. Under kommande år kommer ytterligare samtal initieras för att särskilt uppmärksamma existentiella och andliga perspektiv i hållbarhetsarbetet.

Styrning

Kyrkostyrelsen ansvarar ytterst för Svenska kyrkans hållbarhetsarbete på den nationella nivån. De tre hållbarhetsdimensionerna ska integreras i verksamhetsstyrning och verksamhetsplanering. Detta arbete leds av en hållbarhetsfunktion som stödjer, synliggör och vidareutvecklar hållbarhetsarbetet.

Under 2016 uppdaterades ett antal styrande dokument och nya arbetades fram för att fånga alla väsentliga hållbarhetsaspekter som berör verksamheten. Kyrkostyrelsen antog en ny uppförandekod som omfattar all verksamhet. Det internationella arbetet omfattas av ytterligare en kod, som reviderades och fastställdes av kyrkostyrelsen under året. Arbetet med utvecklings- och humanitärt bistånd följer även ett antal kvalitets- och etiska principer som utvecklats inom ACT-alliansen¹.

🌐 Läs mer om styrningen och uppförandekoden på www.svenskakyrkan.se/hallbarutveckling-styrning

Effekterna av arbetet följs upp genom intern kontroll, regelbundna medarbetarenkäter, annan statistikinsamling för till exempel miljöpåverkan samt regelbunden dialog med fackliga representanter. Den årliga hållbarhetsredovisningen är också ett led i uppföljningsarbetet och genomgår extern revision.

2016 beslutade kyrkostyrelsen att nationell nivå ska arbeta med Svenska kyrkans miljöledningssystem *Miljödiplomering*. Målsättningar formulerades för nio verksamhetsområden. Resultatet kommer varje år att följas upp internt och vartannat år av en extern part.

Svenska kyrkans internationella arbete följs upp

genom intern kontroll och extern revision (*Core Humanitarian Standards*, CHS). CHS bygger på nio åtaganden som berör olika hållbarhetsaspekter. En klagomålsmekanism för den internationella verksamheten är ytterligare ett verktyg för uppföljning och kvalitetssäkring.

🌐 Läs mer på www.corehumanitarianstandard.org och www.svenskakyrkan.se/internationelltarbete/klagomal

Beslut som fattats inom Svenska kyrkan kan överklagas hos Överklagandenämnden.

🌐 Läs mer på www.svenskakyrkan.se/overklagandenamnden

¹ ACT-alliansen består av cirka 140 kyrkor och trosbaserade organisationer som arbetar tillsammans i över 100 länder för att förbättra situationen för människor som lever i utsatthet och fattigdom.

Hur vi skapar värde

Nationell nivåns verksamhet utgår från ett brett hållbarhetsperspektiv där de sociala, ekologiska och ekonomiska dimensionerna i hållbarhetstanken erkänns som ömsesidigt beroende av varandra. Detta hjälper oss att skapa långsiktiga samhällsvärden. Analysen av risker och möjligheter nedan speglar både vad verksamheten förutsätter och vad den bidrar till.

Social hållbarhet

Svenska kyrkans församlingar bidrar till social hållbarhet genom sin grundläggande uppgift, inte minst genom diakonin och genom att dela tro som ger en tolkningsram för livet. Som en

viktig aktör inom civilsamhället bidrar församlingarna till ett samhällskitt som överbryggat klyftor och avstånd mellan samhällsgrupper. Genom stöd och samverkan bidrar den nationella nivån till att utveckla dessa insatser. Nationell nivå ansvarar även för det internationella arbetet, där insatser för en hållbar utveckling sker genom stöd till och samverkan med partner i cirka 40 länder.

Verksamheten förutsätter ett starkt humankapital i form av kompetenta medarbetare som genom goda arbetsförhållanden ges rätt förutsättningar att bidra till verksamhetens målsättningar.

Ekonomisk hållbarhet

Styrande dokument och en god intern kontroll, inklusive insatser för att förhindra korruption,

bidrar till beslut som är kostnadsmedvetna och förenliga med lagstiftning och interna regler.

Genom att arbeta fram gemensamma lösningar och metoder, och handla upp ramavtal för hela kyrkan, bidrar nationell nivå till minskade kostnader och en effektiv användning av resurser både internt och inom övriga delar av trossamfundet. Vi bidrar även till mer hållbara marknader genom att ställa hållbarhetskrav i upphandlingar och vid investeringar samt genom engagemang i exempelvis Fairtrade och kyrkliga mikrofinansorganisationer.

Verksamheten förutsätter en god ekonomi genom finansiering i form av medlemsavgifter, statligt stöd samt donationer och gåvor. De senaste åren har Svenska kyrkan sett en vikande medlemstrend, något som påverkar de ekonomiska förutsättningarna för alla tre nivåer av kyrkan.

Ekologisk hållbarhet

Ett starkt naturkapital, med välfungerande ekosystem, är en förutsättning för allas välbefinnande och välfärd. Detta är ett

område där nationell nivå bidrar positivt genom att ta miljöhänsyn i den dagliga verksamheten, till exempel vid val av energi, då kapitalet förvaltas och inom internationella utvecklingsinsatser.

Stöd till miljöinsatser i församlingar och stift kommer att utökas de kommande åren genom fler gemensamma ramavtal där miljöhänsyn vägs in, stöd i arbetet med kyrkans fastigheter och genom Svenska kyrkans miljöledningssystem (*Miljödiplomering*).

I egenskap av förvaltare av skog och mark bidrar Svenska kyrkan till Sveriges klimat- och miljömål. Denna förvaltning ansvarar stiftens för genom de så kallade prästlönetillgångarna som omfattar skog, mark och fond. Nationell nivå följer årligen upp stiftens förvaltning².

VAD TYCKER INTRESSENTERNA?

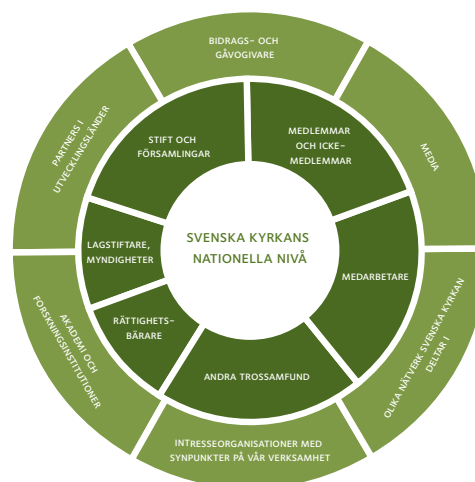
Under hösten 2015 utfördes en nulägesanalys som utgångspunkt för strategin framåt. Vilka frågor som är mest relevanta för verksamheten identifierades i dialog med anställda och representanter för stift och församlingar som har omfattande kontakt med externa intressenter.

Regelbundet hämtas allmänhetens synpunkter in genom omvärlds- och medianalyser samt enkätundersökningar som mäter förväntningar på Svenska kyrkan som helhet, allmänhetens kännedom om verksamheten och hur de tycker att vi bör prioritera. Resultatet visar på ett högt förtroende för Svenska kyrkan. Det finns olika skäl till medlemskap – vissa grundar medlemskapet i sin tro, andra i tradition och gemensamma värderingar. Vissa är medlemmar för att de uppskattar Svenska kyrkans samhällsinsatser.

Det finns en hög förväntan på att Svenska kyrkan ska bedriva ett socialt arbete i Sverige i form av stöd till gamla, ensamma och andra grupper som lever i utsatthet eller genomgår kriser. Svenska kyrkan förväntas dela tro, glädje och sorg vid riter som dop, konfirmation, bröllop och begravningar. Att förvalta kulturarvet och arbeta med ungdoms- kör- och annan musikverksamhet rankas också högt.

Insatser som berör Svenska kyrkans arbete i andra länder rankas generellt något lägre i undersökningarna. Samma sak gäller miljöfrågor där allmänhetens kännedom om verksamheten också visat sig vara som lägst. Internt prioriteras dock dessa frågor högt, på grund av vårt grundläggande uppdrag som kyrka och ansvaret att värna hela skapelsen. Miljöfrågorna är i allra högsta grad relevanta för verksamheten, till exempel då fastigheter och kapital förvaltas eller då inköp görs. Frågor som berör kostnadsmedvetenhet och insatser för att motverka korruption är också grundläggande frågor som prioriteras högt internt. Avsnittet om ekonomisk hållbarhet och transparens har utvecklats i årets rapport till följd av frågor som lyfts i mediegranskningar under 2016 (se vidare sid 25 och 29).

Analysen ser till hela Svenska kyrkans verksamhet. Med den som utgångspunkt redovisar den nationella nivån väsentliga frågor utifrån sitt uppdrag. Utvalda GRI-aspekter och indikatorer finns i index på sid 32.

² Läs mer om stiftens arbete på www.svenskakyrkan.se/stiftensskogar.

Året som gått

Social hållbarhet

Svenska kyrkan är en betydande aktör för social hållbarhet genom sin rikstäckande verksamhet i Sverige och ett internationellt utvecklingsarbete i cirka 40 länder. Med människovärdet i fokus utförs insatser som bidrar till social sammanhållning och gemenskap samt att mänskliga rättigheter respekteras och främjas. På många håll skapas nya möten och segregering motverkas när Svenska kyrkan fungerar som mötesplats för människor med vitt skilda bakgrunder och erfarenheter.

Ett rättighetsbaserat arbetssätt ligger till grund för vårt eget och våra partners arbete. Det innebär att vi försöker komma åt grundorsakerna till att människor lever i utsatthet och marginalisering för att skapa förutsättningar för individen att tillsammans med andra förändra sin livssituation. Svenska kyrkans utgångspunkt är alltid att bekräfta och stärka människors egna förmågor, ansvar och möjligheter i de insatser som vi bidrar till. Vi ser varje människa som helig, och som en rättighetsbärare, inte som ett behövande objekt.

Tillsammans med andra samhällsaktörer tar vi ett delat ansvar för samhällsutvecklingen utan att på något sätt ersätta de sociala trygghetssystem som det offentliga ska tillhandahålla. Istället kompletterar Svenska kyrkans insatser det offentliga utifrån de förutsättningar och det uppdrag vi har som kyrka. I Svenska kyrkans uppdrag ingår även att använda sin röst och påverka beslutsfattare när människor far illa och stängs ute från arbetsmarknad och social trygghet.

När Svenska kyrkan resonerar om begreppet välfärd avses både grundläggande samhällsfunktioner (som vård, skola, omsorg, sociala trygghetssystem, bostads- och arbetsmarknadsåtgärder) och välfärd utifrån en

vidare definition. I den senare ingår frågor som berör social sammanhållning, demokrati och inflytande, öppenhet och integration – det vill säga grundläggande förutsättningar för sociala relationer och gemenskap som i förlängningen leder till livskvalitet och mening.

Diakoni ingår i församlingens grundläggande uppgift och uttrycker en medmänsklig kärlek, omsorg och solidaritet grundad i kristen tro. Ordet kommer från grekiskan och betyder ”tjänst”. Diakonin tar sig uttryck i olika former av socialt arbete men är också ett förhållningssätt som alla medarbetare inom Svenska kyrkan står för. Diakonin handlar om konkreta insatser av social karaktär men också om respektfulla relationer och hur vi bemöter varandra.

 Läs mer om det diakonala uppdraget i *Ett biskopsbrev om diakoni*: www.svenskakyrkan.se/biskopsmotet

I följande avsnitt ges några exempel på hur den nationella nivån bidrar till ökad social hållbarhet i Sverige och utomlands genom att ge stöd och bidra till utveckling av diakonal verksamhet och andra välfärdsinsatser i samverkan med stift och församlingar liksom lokala partner i utvecklingsländer. Hur vi arbetar internt med frågor som gäller anställdas rättigheter och utveckling behandlas också.

STÖD OCH SAMVERKAN KRING DIAKONAL VERKSAMHET I SVERIGE

I nära samverkan med stiftet tas initiativ till projekt som vidareutvecklar Svenska kyrkans förmåga att skapa gemenskap genom att vara en öppen mötesplats och stödja människor som på olika sätt lever i utsatthet.

DIAKONI OCH VÄLFÄRD

Diakoni och välfärd är en dialog- och arbetsprocess mellan stiftet och nationell nivå som pågår till och med 2018. Projektet erbjuder erfarenhetsutbyte kring diakonala frågor och syftar till att tillhandahålla redskap, begrepp och modeller för strategiskt utvecklingsarbete. 2016 publicerades boken *Sverige mellan stolarna – Berättelser om utsatthet. Om människor och möten i Svenska kyrkans diakoni* för att spegla det Sverige som Svenska kyrkans medarbetare möter.

🌐 Läs mer om boken: www.svenskakyrkan.se/berattelser-om-diakoni

MIGRATION OCH INTEGRATION

Många stift och församlingar har sedan länge arbetat med frågor som gäller migration och integration. I och med utvecklingen under 2015, då drygt 160 000 personer sökte asyl i Sverige, utvecklades en stödfunktion på den nationella nivån – Support migration – för att samla erfarenheter och ge ytterligare vägledning till församlingarna. Åtta av tio församlingar arbetar aktivt med flyktingar idag. Läs mer om arbetet i Sverige och utomlands på sid 15.

STÖD TILL MÄNNISKOR SOM STÅR UTANFÖR ARBETSMARKNADEN

Arbetslösheten i Sverige uppgår till 6,5 procent (december 2016) och det finns tydliga tecken på en isärdragning där arbetslösheten i vissa grupper nästan är obefintlig medan andelen arbetslösa ökar i andra. I den senare gruppen ingår personer med kort utbildning, utrikesfödda och unga med funktionsnedsättning. Långvarig arbetslöshet riskerar att ge negativa effekter hos enskilda i form av ohälsa, svag ekonomi,

social utestängning och isolering samtidigt som samhället förlorar kompetens och värdefulla resurser.

En undersökning 2015 visade att uppemot var tredje församling har någon typ av verksamhet för arbetslösa. Därför inleddes samverkansprojektet *Mer än jobb – Svenska kyrkans stöd till människor i arbetslöshet* för att stärka stift, pastorat och församlingar, som vill bidra eller redan bidrar till att fler arbetslösa kommer i arbete, praktik eller utbildning. 2016 slöts en nationell överenskommelse mellan Arbetsförmedlingen, Svenska kyrkan och Svenska kyrkans Arbetsgivarorganisation för att underlätta samarbetet på nationell, regional och lokal nivå. Under året började ett utbildningskoncept ta form för att kompetensutveckla de yrkeskategorier som ofta handleder praktikanter inom Svenska kyrkan. Hösten 2016 fanns det 1 300 personer i någon typ av arbetsmarknadspolitisk åtgärd i Svenska kyrkans församlingar/pastorat. De flesta av dessa personer fanns i tre typer av åtgärdsprogram: nystartsjobb, lönebidrag och trygghetsanställning.

🌐 Läs mera: www.svenskakyrkan.se/meranjobb

SVENSKA KYRKAN SOM SOCIAL INNOVATÖR

Ytterligare ett utbildningskoncept handlar om social innovation. Social innovation – i bemärkelsen att finna nya vägar och arbetssätt för att möta sociala behov hos människor, organisationer och samhällen - har pågått inom Svenska kyrkan i alla tider. Sedan 2015 bedriver den nationella nivån en forskningssatsning på temat för att synliggöra innovationer inom trossamfundet, teologiskt diskutera innovation och identifiera behov av innovationsledningsutbildningar för att stödja, främja och sprida nya modeller och arbetssätt. 2016 testades även ett utbildningsupplägg med diakoner

inom arbetet för *Mer än jobb* (se sid 11). Forsknings-
satsningen bedrivs i samverkan med Luleå tekniska
universitet och med stöd från statens innovationsmyn-
dighet Vinnova och Myndigheten för ungdoms- och
civilsamhällesfrågor.

🌐 Läs mera: [www.svenskakyrkan.se/forskning/soci-
al-innovation-i-svenska-kyrkan](http://www.svenskakyrkan.se/forskning/soci-
al-innovation-i-svenska-kyrkan)

INSATSER FÖR PSYKISK OCH EXISTENTIELL HÄLSA

Andelen självmord i befolkningen har minskat sedan
1980-talet men sett till antalet överstiger självmorden
antalet döda i trafiken varje år. Ungefär hälften av de
som försöker ta sitt liv uppskattas söka hjälp³.

Svenska kyrkan bidrar till samhällets försök att för-
hindra självmord genom bland annat tjänsten *Jour-
havande präst – tre kanaler*. Tjänsten bemannas av
församlingspräster och samordnas av nationell nivå. I
telefon-tjänsten besvarades 2016 omkring 70 000 sam-
tal. De andra kanalerna (chat och e-post) används av
allt fler. Antalet chattar per kväll har fördubblats
sedan 2015, vilket bland annat beror på att chattjäs-
ten når nya målgrupper, framför allt yngre personer,
som utgör en grupp där psykisk ohälsa ökat⁴.

🌐 Läs mera: www.svenskakyrkan.se/jourhavandeprest

Svenska kyrkan är även närvarande genom präster eller
diakoner för stöd och självvård på högskolor i Sverige,
alla kriminalvårdsanstalter och häkten samt på de allra
flesta av landets sjukhus. Svenska kyrkan har även en
överenskommelse med Polismyndigheten om samarbete
vid till exempel överlämnande av dödsbud och annat
psykosocialt stöd till allmänhet eller polisanställda.

3 [www.ki.se/nasp/sjalmvord-i-sverige-o; www.spesistockholm.se/
om-sjalmvord/](http://www.ki.se/nasp/sjalmvord-i-sverige-o; www.spesistockholm.se/
om-sjalmvord/)

4 www.mucf.se/nya-siffror-psykisk-ohalsa-okar-bland-unga

INSATSER FÖR ATT INKLUDERA OCH MOTVERKA DISKRIMINERING

Svenska kyrkans nationella nivå arbetar löpande med
att tillhandahålla olika typer av redskap till stift och
församlingar för att underlätta deras dagliga arbete.
Flera av dem fokuserar på att motverka diskriminering
och involvera grupper som inte alltid har en röst.
Några exempel:

- 2016 publicerades en bok om Svenska kyrkans
historiska relation till samerna och urfolkets
erfarenheter från nomadskolan. Den så kallade
vitboken redovisar de kränkningar och oförrätter
som Svenska kyrkan historiskt gjort sig skyldig till.
Publiceringen är ett led i det försoningsarbete som
pågår med önskan om att kunna läka relationen
mellan samerna och Svenska kyrkan, öka tilliten
och ge enskilda möjligheter att lyfta kollektiva
samiska erfarenheter som påverkar många samer.

🌐 Ta del av vitboken: www.svenskakyrkan.se/vitboken

- Under året togs ett processredskap för arbete med
hbtq-frågor fram i samverkan med Ekumeniska
grupperna för kristna hbtq-personer (EKHO),
Sensus och Växjö stift.
- Under 2016 har nationell nivå arbetat fram
kunskapsunderlag och diakonala manualer för att
ge redskap åt församlingar som i sitt diakonala
arbete möter utsatta EU-migranter. Insatser görs
också för att synliggöra och öka kunskapen om
romer och resande inom Svenska kyrkan och
inkludera dem i gudstjänstlivet.

SVENSKA KYRKANS ARBETE MED EU-MIGRANTER

Även om statistik saknas för antalet utsatta EU-migranter inom Sveriges gränser har det inte undgått någon att antalet ökat de senaste åren. Detta fick kyrkomötet att 2014 uppmana Sveriges kommuner, regering och riksdag, liksom alla nivåer inom Svenska kyrkan, att förbättra situationen för utsatta EU-migranter.

SEX AV TIO FÖRSAMLINGAR BIDRAR

I stort sett alla stift arbetar med och för tiggande EU-migranter även om insatserna är störst i storstäderna. En kartläggning som nationell nivå genomförde 2016 visade att sex av tio församlingar på ett eller annat sätt arbetar med frågan. Den vanligaste insatsen är att ge stöd i form av mat och kläder till en mindre grupp, men även mer kvalificerat stöd i form av språkträning och handledning förekommer. På mindre orter sker ofta samverkan med andra aktörer inom civilsamhället och i dialog eller samverkan med kommunen. I städerna samverkar Svenska kyrkan med stadsmissionerna. Ett flertal enheter inom Svenska kyrkan

ingår i EU-finansierade projekt, som Digniti Omnia och Make Sense, för att skapa hållbara metoder.

ARBETE PÅ PLATS I RUMÄNIEN

Svenska kyrkans internationella arbete stödjer arbete på plats i Rumänien. I Roman, en stad i den rumänska regionen Moldova, finns ett socialt center som drivs av organisationen Pacea och Franciskanerorden. Centret försöker skapa förändring tillsammans med människorna i området genom att erbjuda utbildning, arbetstillfällen, social integration och hälsovård (se bilden ovan). Det långsiktiga målet är att säkra den romska befolkningens tillgång till offentlig skolgång och hälsovård samt möjlighet att engagera sig politiskt. Under 2016 utökades påverkansarbetet genom stöd till Agentia Impreuna som försöker påverka landets utbildningsdepartement så att den romska historien behandlas i den rumänska skolundervisningen. 2016 uppgick det totala stödet till insatser i Rumänien till 1,5 miljoner kronor.

INSATSER FÖR OCH MED MÄNNISKOR PÅ FLYKT

Svenska kyrkan har länge engagerat sig för människor på flykt, både i konflikternas närområden och i Sverige. När antalet asylsökande ökade kraftigt under 2015 skedde en mobilisering av frivilliga krafter av sällan skadat mått. Tillsammans med det övriga civilsamhället arbetar Svenska kyrkan för att de som tvingats lämna sina hemländer ska kunna bygga upp sina liv på nytt.

INSATSER I KONFLIKTERNAS NÄROMRÅDEN

Under lång tid har världen nåtts av bilder från krigs- och konfliktdrabbade områden som återspeglar en grymhet och ett mänskligt lidande som är svårt att ta in. Svenska kyrkan finns på plats i länder som Irak, Jordanien, Etiopien, Kenya och Uganda genom sina partner (till exempel Lutherska världsförbundet) som arbetar för att människor ska få en dräglig tillvaro i flyktingläger och i de samhällen som har erbjudit dem en fristad. Arbetet handlar till exempel om att möta

grundläggande behov som tillgång till mat, vatten och sjukvård. Genom psykosociala insatser ges människor som har varit med om svåra eller traumatiserande händelser möjlighet till återhämtning och förutsättningar för att återgå till någon form av vardag. Att få samtala med andra, gå i skola, spela fotboll och rita igen är centralt, inte minst för barnen.

Svenska kyrkan arbetar även med långsiktiga projekt för att komma åt orsaker till konflikter och sociala orättvisor. Vi deltar i dialoger med andra religioner för att skapa ökad förståelse och tolerans. Religiösa minoriteters och andra särskilt utsatta gruppers rättigheter bevakas och påtalas.

ÅTTA AV TIO FÖRSAMLINGAR BIDRAR I SVERIGE

I Sverige möter Svenska kyrkans församlingar människor i asylprocessens alla stadier - de som väntar på besked, de som får stanna och de som måste lämna

landet. En enkät visar att åtta av tio församlingar arbetar aktivt med människor på flykt idag. Vissa har arbetat länge med frågorna, medan andra har inlett arbetet på senare år.

Att arbeta för och med människor som är nya i Sverige är en naturlig del av det diakonala uppdraget. Genom att välkomna människor in i verksamheten bidrar man till både ett öppet församlingsliv och ett öppet samhälle. Genom gudstjänstverksamhet och mötesplatser så som språkkaféer, läxhjälp och föräldragrupper skapas en gemenskap och nätverk som den som är ny i Sverige ofta saknar. Församlingen kan även hjälpa till praktiskt för att få vardagen att gå ihop, till exempel genom att förklara hur ett läkarbesök går till i Sverige eller genom att göra myndighetsinformation begriplig. Om den som söker asyl behöver juridisk rådgivning, har Svenska kyrkans nationella nivå ett avtal med Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar. Svenska kyrkan är en av huvudmännen för Rådgivningsbyrån som erbjuder kostnadsfritt stöd till såväl asylsökande som ombud, gode män, kontaktpersoner och andra berörda.

SVENSKA KYRKANS OLIKA DELAR ARBETAR TILLSAMMANS

I takt med att antalet asylsökande ökade under 2015, ökade även behovet av stöd till församlingarna. Därför beslutade kyrkostyrelsen om en nationell stödfunktion, som fick namnet Support migration, för att se till att församlingarna snabbt och enkelt kunde få tillgång till information och kunskap inom ett stort antal områden – till exempel försäkringar, metoder för att öva svenska, översatt gudstjänstmaterial och mycket mera.

Sedan 2014 har kyrkostyrelsen fördelat extra medel för att stötta stift och församlingars arbete för och med människor som är nya i Sverige. Ytterligare resurser har även avsatts för insatser i konflikternas närområden. Under 2016 fördelade kyrkostyrelsen 75 miljoner kronor till dessa arbetsområden. Medel har bland annat gått till utbildningar inom psykosocialt stöd och handledning av ideella krafter. 2,5 miljoner gick till Bräcke diakoni och Göteborgs Stadsmission för att stödja uppbyggnaden av Fairways, som ska erbjuda icke-vinstdrivande boenden för asylsökande och ensamkommande barn runt om i Sverige i nära samverkan med lokala församlingar. Satsningen innebär mindre boenden och närmare kontakt mellan asylsökanden och civilsamhället för att skapa goda förutsättningar för integration⁵.

⁵ www.brackediakoni.se

OPINIONSBILDNING FÖR ETT ÖPPET SAMHÄLLE

I en tid där såväl migrationspolitiken som debattklimatet blir allt hårdare värnar Svenska kyrkan människovärdet genom att höja sin röst när utsatta grupper far illa på ett sätt som strider mot den kristna människosynen. Under 2016 gjorde Svenska kyrkans företrädare en rad uttalanden både i media och genom direkta möten med regeringsföreträdare.

I december 2016 deltog Svenska kyrkan i Sveriges kristna råds satsning *Juluppropet – för en human asylpolitik*. Bakgrunden till initiativet var att de olika kyrkornas församlingar under en längre tid hade uttryckt en ökad oro för den politiska utvecklingen och konsekvenserna för de människor som söker sig till församlingarna för att få hjälp. I *Juluppropet* uppmanades Sveriges regering att ge barn och unga rätt till trygghet och framtidstro, att ge alla som beviljats asyl i Sverige rätt till familjeliv och att undanröja praktiska hinder för familjeåterförening. Under en kort tid samlades 79 224 underskrifter in, som sedan överlämnades till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson.

Fakta om migration

Inte sedan andra världskriget har så många människor varit på flykt i världen som år 2016. Enligt UNHCR är drygt 65 miljoner människor borttvingade från sina hem – nästan en person på hundra. Två tredjedelar av dem är på flykt inom sina hemländer och endast en bråkdel tar sig till Europa. De som flyr över gränsen blir ofta kvar i flyktingläger eller i samhällen i närområdet. De största mottagarländerna idag är Turkiet, Pakistan, Libanon, Iran och Etiopien.

Under 2016 sökte 28 939 personer asyl i Sverige. Det är en stor minskning från 2015, då 162 877 personer sökte asyl. De tre vanligaste nationaliteterna bland de som sökte asyl under 2016 var syrier, afghaner och irakier. Orsaker till att färre personer sökte asyl i Sverige är till exempel stängda gränser i Europa, EU:s återvändandeavtal med Turkiet, de svenska gränskontrollerna och förändringar i svensk lagstiftning.

SVENSKA KYRKANS INTERNATIONELLA ARBETE

Trots stora framgångar i världen de senaste decennierna när det gäller att bekämpa den extrema fattigdomen återstår stora utmaningar att till exempel minska hungern (inte minst i Afrika söder om Sahara), hantera klimatutmaningen och skapa mer uthålliga, jämställda och jämlika samhällen.

Svenska kyrkans internationella verksamhet fokuserar på flera av dessa frågor genom långsiktigt utvecklingssamarbete som genomförs av lokala partner i 17 länder i Afrika, Latinamerika, Mellanöstern och Asien (se förteckning över länderna på nästa sida)⁶. Svenska kyrkan har 19 utsända för att säkerställa relevans och kvalitet, men har inga egna fältkontor utan samordnar verksamhet, personalresurser och infrastruktur med medlemmar inom ACT-alliansen. Insatser för policydialog utgår från erfarenheterna i det internationella arbetet och kompletterar och stärker på så sätt de lokala insatserna.

Svenska kyrkan arbetar även med humanitärt bistånd i samband med katastrofer, oavsett var i världen de uppstår. De humanitära kriserna har på senare år blivit mer frekventa och mer komplexa. De pågår längre och påverkar fler människor. Mer än 130 miljoner människor är idag i behov av humanitärt stöd för sin överlevnad. Under 2016 ökade Svenska kyrkan det humanitära biståndet. Insatser som fokuserar på att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet genomfördes i 33 länder. Över hälften av anslagen gick till humanitära insatser i Afrika främst till följd av konflikten i Sydsudan och på grund av torkan i

Etiopien och Zimbabwe. En femtedel gick till insatser i Mellanöstern (Syrien, Irak och Jordanien) till följd av konflikterna i regionen. Resten av insatserna fördelades i Latinamerika, Asien och Europa.

FRÅGOR I FOKUS

Genom omfattande omvärldsanalyser och lokala intressentdialoger ringas fokusfrågor in för verksamheten, vilket lett till att områdena nedan prioriteras. Den internationella verksamheten formuleras i landprogram som samlar de samarbeten vi står i och de insatser som genomförs av lokala kyrkor och andra trosbaserade civilsamhällesaktörer.

- **FRED OCH FÖRSONING** – Att arbeta för fred i världen är ett av Svenska kyrkans främsta uppdrag. Vi stödjer insatser för försoning, som är en hörnsten i alla fredsprocesser. Andra fokusfrågor handlar om att få in fler kvinnor i fredsarbetet och att motverka sexuellt våld. Läs mer om insatserna i Colombia på nästa uppslag.
- **HÅLLBAR FÖRSÖRJNING** – Arbetet handlar om att ge människor som lever i fattigdom förutsättningar och självförtroende att ta makt över sin situation. Konkret tar arbetet sig bland annat uttryck i samarbete med mikrofinansorganisationer som drivs av kyrkliga aktörer (t ex Oikocredit och ECLOF) och Svenska kyrkans engagemang inom Fairtrade. Hållbara jordbruksmetoder är ett annat fokusområde, som ger ökade skördar och motståndskraft mot klimatförändringarna. Vi verkar också, tillsammans med lokala kyrkor och organisationer, för att sociala trygghetssystem ska byggas ut.

⁶ Totalt finns samverkanspartner i 40 olika länder men 17 av dem har anslag från Svenska kyrkan.

- **GENUSRÄTTVISA OCH SEXUELL OCH REPRODUKTIV HÄLSA OCH RÄTTIGHETER** – Ett genusperspektiv integreras i all verksamhet. Svenska kyrkan tar även tydligt ställning för lika rättigheter oavsett sexuell läggning och könsidentitet. Vi utmanar teologi som går i en motsatt riktning. Vi står själva för en teologisk tradition som ser sexualitet som något positivt och verkar för god mödravård, rätt till preventivmedel och rätten till säker och laglig abort. Läs mer om effekterna i Etiopien på nästa uppslag.
- **TRO OCH LÄRANDE** – Svenska kyrkan ingår i en gemenskap med kyrkor världen över. I det internationella arbetet både stödjer och utmanar vi varandra att utveckla vår tro, teologi och verksamhet. Det sker genom forskning, utbildning och utbyten. Svenska kyrkan verkar för allas rätt till sin tro och deltar i flera initiativ för interreligiös dialog och samverkan.
- **DEMOKRATISKT UTRYMME** - På många håll krymper utrymmet för civilsamhällets aktörer att verka fritt. På grund av repressiva lagar, trakasserier och dödligt våld är det alltför ofta svårt att höja sin röst och verka för demokrati, mänskliga rättigheter och en hållbar utveckling. Svenska kyrkan stödjer projekt för att stärka människor möjligheter till organisation med särskilt fokus på kvinnor.

🌐 Läs mer om våra fokusområden här.

KOORDINERING INOM ACT-ALLIANSEN

Flera av insatserna koordineras löpande med andra inom ACT-alliansen för att se till att resurser används effektivt där behoven är som störst. ACT-alliansen består av cirka 140 kyrkor och trosbaserade organisationer som arbetar tillsammans i över 100 länder för att förbättra situationen för människor som lever i utsatthet och fattigdom. Alliansens lokala samverkanspartner är stadigt rotade i lokalsamhällena där de verkar, vilket skapar goda förutsättningar för att verka långsiktigt. Ett omfattande policyarbete är ytterligare en viktig komponent inom ACT. Svenska kyrkans internationella arbete deltar i detta påverkansarbete men lägger fokus på de områden som nämnts tidigare.

UPPFÖLJNING OCH KONTROLL

Svenska kyrkans internationella arbete står under Svensk insamlingskontroll för 90-konto⁷. 2016 certifierades Svenska kyrkan, som den första biståndsorganisationen i världen, av *Core Humanitarian Standards* efter en gedigen kvalitetsrevision.

🌐 Läs mer på <http://www.insamlingskontroll.se> och www.corehumanitarianstandard.org

⁷ Även insamlingen till Utlandskyrkan står under Svensk insamlingskontroll för 90-konto.

Länder vi verkar i:

AFRIKA: Eritrea, Etiopien, Kenya, Liberia, Sudan, Swaziland, Sydafrika, Sydsudan, Tanzania, Uganda och Zimbabwe.

ASIEN: Bangladesh, Filippinerna, Indien, Kambodja, Kina, Myanmar och Pakistan.

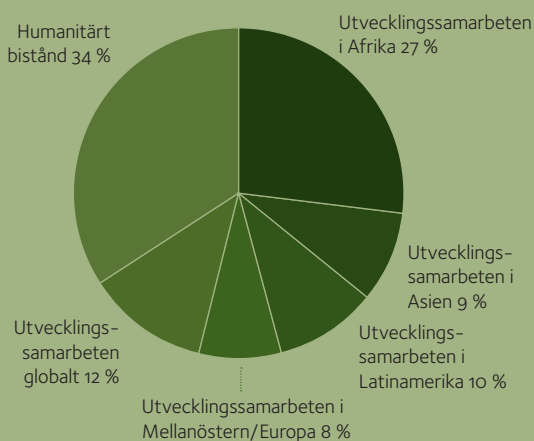
LATINAMERIKA: Brasilien, Colombia, Costa Rica, Guatemala, Haiti, Honduras och Peru.

MELLANÖSTERN/EUROPA: Cypern, Egypten, Israel, Kosovo, Libanon, Moldavien, Palestina och Rumänien.

GLOBALT: Framförallt genom stöd till Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet.

Under 2016 gavs **HUMANITÄRT STÖD** till katastrofer i bland annat Afghanistan, Colombia, Djibouti, Ecuador, El Salvador, Etiopien, Fiji, Grekland, Guatemala, Haiti, Honduras, Irak, Jordanien, Kenya, Libanon, Malawi, Nepal, Palestina, Sydsudan, Syrien, Tanzania, Thailand, Turkiet, Uganda, Vanuatu och Zimbabwe.

FÖRDELNING AV MEDEL (TOTALT CA 286 MILJONER)

KYRKOR FÖR FÖRSONING I COLOMBIA

Det har gått 14 år sedan 79 av invånarna i byn Bellavista dödades i en väpnad sammandrabbning mellan FARC-gerillan och paramilitären. Det är en massaker som satt djupa spår. Kyrkans stöd till offer och anhöriga blev en viktig del i det fredsarbete som ledde till en försoningsakt där gerillan bad om förlåtelse.

Dagen när massakern ägde rum sökte civilbefolkningen skydd i Bellavistas kyrka för att undkomma korskollen i striden mellan paramilitär och FARC-gerillan. Tragedin var ett faktum när en granat, som FARC sköt mot paramilitären, av misstag träffade kyrkobyggnaden.

– Kriget i området har inneburit stort lidande och många civila dödsoffer. Försoningsarbetet är en viktig del för att kunna gå vidare med fredsprocessen, berättar Jesús Albeiro Solis, som är präst i stiftet i Quibdó.

600 OFFER DELTOG

Massakern i kyrkan hade länge varit ett öppet sår och det var många som direkt berördes när FARC-gerillan i december 2015 officiellt skulle ta på sig ansvaret vid försoningsakten. Runt 600 offer för massakern deltog från civilbefolkningen, som består av urfolk och afrocolombianer. Dessutom kom representanter från både FN och internationella Röda korset. Både före, under och efter ceremonin har Lutherska världsförbundet (LVF), i nära samarbete med det katolska stiftet i Quibdó, arbetat intensivt med att ge psykosocialt stöd och så kallad medföljning genom fysisk närvaro. Svenska kyrkan stödjer sedan flera år tillbaka LVF:s arbete i regionen.

– Symboliskt fick akten ett stort värde som den första i sitt slag där gerillan faktiskt har tagit på sig ansvar

och bett om förlåtelse. Nu arbetar vi vidare med stödgrupper för att människor verkligen ska få bearbeta förlusten av sina familjemedlemmar, berättar William Paredes Lopez, som är chef för Lutherska världsförbundets fältkontor i Quibdó.

Både han och Jesús Albeiro var på plats vid ceremonin och berördes starkt. På plats fanns personer från FARC-gerillan som grät öppet och offer som valt att möta dem.

– Det var smärtsamt och jag förundrades över med vilken respekt offren klarade av att möta gerillan. Jag kände i den stunden att det är möjligt att förlåta och att dessa familjer ville bidra till försoning genom att visa den viljan och öppna sina hjärtan, berättar William Paredes Lopez.

Det väsentliga för framgången har varit att offrens behov och vilja har fått stå i centrum. Även om försoningsakten i Bellavista var den första i sitt slag, har den nu blivit ett exempel som lett till åtaganden om fler försoningsakter där ett ekumeniskt freds nätverk som Svenska kyrkan arbetar med, Dipaz, och den katolska kyrkan har en roll.

MÅNGA DRABBADE RÖSTADE FÖR FREDSAVTALET

I augusti 2016 meddelade Colombias regering och FARC-gerillan att de hade kommit överens om ett fredsavtal och förklarade eldupphör, men i folkomröstningen som följde vann nej-sidan. I de områden som drabbats av den väpnade konflikten röstade däremot en stor majoritet för avtalet. En ny version av avtalet godkändes mot slutet av året efter en 13 timmar lång debatt i kongressen. FARCs medlemmar ska nu avmobilisera sig och återintegreras i samhället.

RELIGIÖSA LEDARE NYCKELN TILL FÖRÄNDRING

I Etiopien har en kunskapssatsning riktad till religiösa ledare blivit en väg mot ökad jämställdhet. Diskussionerna har berört tidigare tabubelagda frågor om sexualitet, preventivmedel och kvinnors rätt att bestämma över sina kroppar. Arbetet stöds av Svenska kyrkan.

Fitsum Zelalem från Etiopien har gått en universitetsutbildning i teologi som stöds av Svenska kyrkan. Nu är han projektledare för en satsning som vill åstadkomma förändring genom de kristna religiösa ledarna.

– I varje litet samhälle i Etiopien spelar religionen en oerhört stor roll i människors liv. Därför har de religiösa ledarna stor makt och påverkar hur värderingar och traditioner lever kvar. För kvinnors del handlar det inte sällan om synsätt som begränsar dem eller i värsta fall skadar deras hälsa och liv, berättar Fitsum Zelalem, som även är expert inom det förebyggande arbetet mot hiv och aids lokalt.

FLERA AFRIKANSKA LÄNDER INGÅR

Projektet ingår i en större satsning där fokus ligger på att lyfta frågor inom området sexuell reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Flera afrikanska länder ingår och lokalt är det teologiska universitet som driver arbetet framåt. Idag har över 100 studenter i teologi i regionen sökt sig till mastersutbildningen där frågor som jämställdhet och SRHR får utrymme.

I Etiopien är det vanligt att kvinnan inte alls har inflytande över beslut som handlar om preventivmedel och hur många barn familjen ska ha eller om hon ska föda i hemmet eller på sjukhus. Mannen anses ofta ha

rätt att bestämma över både kvinnan och hennes kropp. Fitsum Zelalem, som själv har två söner, berättar att det krävdes ett mycket hårt arbete för att få de religiösa ledarna att acceptera utbildningen inom SRHR. Att projektet drivs av ett teologiskt universitet och i partnerskap med Svenska kyrkan var avgörande för att det till sist blev ett ja.

– I början möttes vi av mycket misstänksamhet och förnekelse. Ingen ville heller medge att de hade några problem i sin kyrka eller församling, berättar Fitsum Zelalem.

FRÅN MISSTÄNKSAMHET TILL ÖKAD KUNSKAP

Han upplever att kvinnors utsatthet i Etiopien ofta beror på okunskap hos männen. Därför har mycket av arbetet handlat om att genom statistik och levande berättelser visa för de religiösa ledarna hur exempelvis en hemförlossning eller barnafödande i alldes för tidig ålder kan ge svåra komplikationer för flickor och kvinnor.

– En del religiösa ledare har fortsatt att förneka problemen och blivit kränkta när vi pratat om detta men många har också blivit djupt skakade när de förstått hur kvinnorna faktiskt har det.

Förhoppningen är att de religiösa ledarna nu i sin tur ska driva arbetet vidare lokalt och stå för en fortsatt teologisk diskussion där kvinnors värde och rätt sätts i fokus. Nästa steg är att försöka utöka projektet till religiösa ledare från andra religioner.

GODA ARBETSFÖRHÅLLANDEN

Vid årsskiftet 2016/2017 var medelantalet anställda för den nationella nivån 489 personer (varav 97 utlandsstationerade). Anställdas arbetsmiljö, villkor och utvecklingsmöjligheter utvärderas regelbundet genom medarbetarsamtal, medarbetarenkäter, annan statistikinsamling och interaktion med fackliga företrädare. Den senaste medarbetarenkäten, som genomfördes 2014, visade på höga betyg när det gällde engagemang, motivation och arbetsglädje. Ledarskapet fick genomgående högt betyg.

Under 2016 antogs en ny arbetsmiljöpolicy som lägger stor vikt vid förebyggande insatser. Nya mål formulerades för arbetet framåt. Målen berör bland annat utbildningsinsatser för chefer och anställda, rehabiliteringsplaner och ett mål om att minst 90 procent av medarbetarna ska trivas på sin arbetsplats. Redan 2016 var resultatet i en enkätundersökning högt då 89 procent uppgav att de trivdes. Alla chefer kommer framöver att delta i ett obligatoriskt utbildningspaket som vidareutvecklar chefer och berör allt från hållbara medarbetare och arbetsmiljöfrågor till medarbetarutveckling.

Samtliga anställda täcks av kollektivavtal och har tillgång till företagshälsovård för arbetsrelaterad ohälsa. Friskvårdssatsningarna är uppskattade och sker i form av hälsoprofilbedömningar, en friskvårdspeng på 2 000 kronor per år, en friskvårdstimme i veckan och hälsoinspiratörer med månadsvisa hälsoaktiviteter på arbetsplatsen.

Precis som för andra organisationer är frågan om kompetensförsörjning strategiskt viktig för verksamheten. Löpande kompetensutveckling och avgångsintervjuer är verktyg som används för att säkra kom-

petens och få in synpunkter på hur arbetsplatsen kan vidareutvecklas och vara en attraktiv arbetsgivare även framöver.

Att värna mångfalden är viktigt i sig själv men också för att se till att vi, i en mångfasetterad organisation, besitter en bredd av kunskap och erfarenheter. Vid extern rekrytering, när allt annat är likvärdigt, skall jämställdhets- och mångfaldsperspektivet beaktas både i urval till intervju och i valet av slutkandidat. Verksamhetens policy för likabehandling tar avstånd från diskriminering och trakasserier.

2016 publicerades artiklar i media med anklagelser om kränkande särbehandling vid Utlandskyrkan i London. En extern utredning som tillsattes visade dock inte på att någon särbehandling i juridisk mening hade förekommit.

🌐 Läs mer: www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=1484415&ptid=4326

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, inte den nationella nivån, ger stöd till församlingar och stift i personalfrågor.

Korta fakta

Medelantalet anställda den 31 dec 2016: 489 (varav 36 % män och 64 % kvinnor)

Andel som omfattas av kollektivavtal: 100 %

Sjuktal: 3 %

Arbetsrelaterade skador eller dödsfall: 0

Personalomsättning: 10 %

Mer information i GRI-index på sid 32.

Ekologisk hållbarhet

Olika delar av Svenska kyrkan påverkar miljön på olika sätt. I församlingarna är energianvändningen en viktig miljöaspekt när kyrkor och andra byggnader ska värmas upp. På stiftsnivå är miljöfrågorna högaktuella när skog och mark förvaltas. För den nationella nivån är det tjänsteresor som påverkar miljön mest. Vi har även stora möjligheter att påverka miljön positivt genom att väva in miljöaspekterna vid inköp och investeringar.

2016 arbetade nationell nivå fram en ny miljöstrategi. Kyrkostyrelsen antog en ny miljöpolicy som lägger grunden för verksamhetens arbete med Svenska kyrkans miljöledningssystem (*Miljödiplomering*). Under året har styrelse och anställda deltagit i fördjupningssessioner om hållbar utveckling där verksamhetens olika miljöaspekter satts in i ett sammanhang. Kyrkostyrelsen har antagit övergripande miljömål för nio verksamhetsområden, som har konkretiserats i delmål och handlingsplaner i samråd med anställda

som aktivt arbetar med frågorna. Miljöarbetet utgår från ansvaret att bidra till Parisavtalets framgång och andra miljömål som Sverige beslutat om. Målen fångar möjligheter att bidra positivt och minimera negativ miljöpåverkan. I dagsläget är målen inte kvantitativa⁸.

TJÄNSTERESOR

På grund av verksamhetens karaktär – med en omfattande internationell verksamhet och bidrag till internationella initiativ som bygger på relationsbyggande och samverkan – behöver vi resa med flyg. Vi strävar dock efter att begränsa resornas utsläpp genom att välja mindre miljöbelastande färdsätt och använda video- och telekonferenser.

Under 2015 genererade flyget 3 427 ton CO₂e. Beräkningen inkluderar mellanlandningar och så

⁸ För en översikt över målen, se www.svenskakyrkan.se/miljomal

kallade höghöjdsutsläpp. Utsläpp från bilresor uppskattas till cirka 66 ton CO₂e. Bilen som används på kyrkokansliet i Uppsala är en hybridbil och låncyklar finns för anställda, inklusive två elcyklar. Målsättningen är att resa miljövänligt så långt det går och ta ansvar för resterande utsläpp som vi inte lyckats undvika. I januari 2017 trädde nya reseriktlinjer i kraft som tydligare beskriver hur miljö- och kostnadsaspekter ska vägas in i beslut om resor. Under 2017 kommer även fler digitala (resefria) möteslösningar att undersökas.

ENERGIANVÄNDNING I BYGGNADER

Den nationella nivån äger och hyr fastigheter för sin verksamhet i Sverige. I linje med målet om att minimera miljöpåverkan i fastighetsförvaltningen har flera insatser genomförts de senaste åren för att minska energiförbrukningen och ersätta fossila energikällor med förnybara alternativ.

El märkt med Naturskyddsföreningens Bra Miljöval, som minimerar utsläpp av växthusgaser och även garanterar andra miljöhänsyn, används i fastigheter som vi äger eller hyr i Sverige. För ägda fastigheter, där vi själva sluter avtal om värme, har klimatneutral fjärrvärme valts. Samtal förs med hyresvärdarna för att få dem att göra samma sak.

Totalt minskade klimatutsläppen från energi med 79 procent under 2016 (jämfört med 2015) på grund av aktiva val i fastigheter som vi äger. Mer miljödata presenteras på nästa sida.

Den nationella nivån äger och hyr delar av det fastighetsbestånd som används av utlandsförsamlingarna. Den nationella nivån finansierar främst underhållet av de ägda fastigheterna. I början av 2000-talet hade vissa av dem gamla och ineffektiva uppvärmningssystem. Sedan dess har fastighetsbeståndet halverats och reno-

verats. I samband med detta har vissa el- och värmesystem bytts ut till bättre lösningar. Under 2017 lanseras möjligheten för utlandsförsamlingarna att söka ekonomiskt stöd för insatser som påverkar miljön positivt.

ÖVRIG MILJÖPÅVERKAN

Nationell nivå gör aktiva val även vid andra inköp. Några exempel ges nedan.

- Tryckeriet som anlitas är certifierat enligt Svanens kriterier, vilket bland annat innebär mindre kemikalier, låg energianvändning och god avfallshantering.
- Datorer som köps in är TCO-certifierade för att säkerställa miljöhänsyn och socialt ansvar vid tillverkningen. Merparten av IT-produkterna som slängdes 2016 gick till återanvändning (80–100 procent för de flesta produktkategorier), vilket minskar behovet av att bryta nya metaller och använda onödig energi för tillverkning av nya produkter. Omkring 60 procent av miljöbelastningen och 80 procent av energianvändningen uppstår då en bärbar dator tillverkas.
- Kyrkokansliet i Uppsala försöker även inspirera till mer miljö- och klimatvänliga matval. Under hösten 2016 inleddes en satsning på vegetarisk mat i lunchmatsalen vilket ledde till att andelen vegetariskt mer än fördubblades från 15 till 36 procent. Leverantören lägger stor vikt vid säsongsanpassad, närproducerad och ekologisk mat samtidigt som matsvinn och transporter hålls nere. Kyrkokansliets önskemål om att öka serveringen av vegetariskt ledde till att leverantören genomförde samma förändring på sina övriga lunchserveringar i Uppsala.

MILJÖDATA

Källa	Klimatpåverkan (i ton CO ₂ e)	Förändring
Flygresor	3 427,5	–11 % (basår 2015)
Bilresor	66,0	
Tåg	0,003	
Energi	64,2	–79 % (basår 2015)
Posttjänster	30,4	
Trycksaker	21,6	–24 % (basår 2014)
Kopieringspapper	4,2	–61 % (basår 2011)
TOTALT		3 613,9

För mer information om vilka mätmetoder som används för att beräkna utsläpp, se sid 34.

- Pappersanvändningen har halverats jämfört med 2011 och motsvarar idag 46 träd.

KOMPENSATION ENLIGT FAIRTRADES KRITERIER

För att ta ansvar för de klimatutsläpp som verksamheten idag genererar sätter vi av 500 kronor per ton CO₂e. En del av denna summa används för att balansera (kompensera för) utsläppen för tjänsteresor, energi, trycksaker och posttjänster. Resten används för hållbarhetsinsatser internt eller för att stödja övriga kyrkan genom gemensamma lösningar.

För 2016 års utsläpp (totalt 3610 ton CO₂e, se vidare i tabellen) köps klimatkompensation från Fair Climate Fund, en medlem inom ACT-alliansen som inför klimatmötet i Paris 2015 lanserade en ny standard för klimatkompensation (*Fairtrade Climate Stan-*

dard). I praktiken leder detta till att motsvarande utsläpp uteblir genom biogasproduktion och utbyte av miljöpåverkande spisar i kooperativ i Indien. *Fairtrade Climate Standard* har ett tydligt fattigdomsperspektiv och bygger på Fairtrades kriterier. En premie ingår i priset, som kooperativen använder för att skydda sig mot klimatförändringarna.

Denna insats handlar inte om att köpa sig fri från ansvar utan om att försöka ta ansvar, genom att arbeta målmedvetet för att minska utsläppen och sedan stödja insatser för att se till att nettoutsläppen inte ökar globalt och att stöd ges till samhällen som har små resurser. Utöver minskade utsläpp leder insatserna i Indien till hälsofördelar på grund av bättre inomhusluft och tidsvinster för kvinnorna.

🌐 Läs mer: www.fairtradecarboncredits.net

Om Svenska kyrkans miljödiplomering

Vid millennieskiftet skapades den första versionen av *Svenska kyrkans miljödiplomering för en hållbar utveckling*. Den är ett verktyg som hjälper kyrkliga enheter att bygga upp ett internt miljöledningssystem för att på ett systematiskt och strukturerat sätt kunna bidra till en hållbar utveckling. *Miljödiplomering* vilar på en teologisk grund och utgår från verksamhetens identitet och förutsättningar som kyrka.

Svenska kyrkans nationella nivå ansvarar för verktygets utformning medan stiftens marknadsför verktyget och stödjer församlingarna i det konkreta arbetet. Cirka 100 församlingar och stift arbetar med verktyget idag.

Under 2016 har miljöledningssystemet kompletterats med en standard för sammankomster – *Miljödiplomering för hållbara event*. Den är till för att minska miljöpåverkan och lyfta miljöfrågorna vid större möten och konferenser som Svenska kyrkan arrangerar.

Ekonomisk hållbarhet

Resurser ska användas på ett ansvarsfullt sätt och beslut präglas av kostnadsmedvetenhet. Denna utgångspunkt, som uttrycks i kyrkoordningen och i nationell nivåns uppförandekod, lägger grunden för arbetet med att förhindra korruption samt investera och upphandla varor och tjänster med ett brett hållbarhetsperspektiv i fokus.

INSATSER FÖR ATT FÖRHINDRA KORRUPTION

Nationell nivåns uppförandekod slår fast att det råder nolltolerans för korruption och att ingen som arbetar för eller representerar verksamheten får utnyttja sin maktposition på ett otillbörligt sätt. Försiktighetsprincipen ska tillämpas för att undvika jävsituationer. Kodens övergripande regler vidareutvecklas genom en antikorrupsionspolicy som antogs 2016 och specifika riktlinjer för Svenska kyrkans internationella arbete, inköp, anställningar samt representation och gåvor.

Korrupsionsrisken bedöms vara störst i det internationella arbetet eftersom insatser och projekt utförs i flera länder där korruptionen är hög enligt Transparency Internationals index. Riskanalyser utförs därför för det övergripande internationella arbetet, respektive region/landprogram och för varje projekt/insats. Andra riskområden i verksamheten gäller upphandlingar, representation och anställningar.

Dualitetsprincipen gäller vid alla ekonomiska transaktioner. För den internationella verksamheten finns en klagomålsmekanism dit misstankar om oegentligheter kan rapporteras av interna och externa parter (se vidare sid 29).

Fokus för 2017 kommer ligga på ett nytt utbildningsprogram för chefer, som bland annat innehåller sessioner om hur korruption förebyggs och hanteras.

Läs mer om fall som behandlats under året under *Transparens* på sid 29.

HÅLLBARA INVESTERINGAR

Genom att göra aktiva val vid investeringar kan såväl näringslivet som finansbranschen påverkas i en mer hållbar riktning. Ett kapital på 7 388 miljoner kronor förvaltades inom den nationella nivån (per 2016.12.31) med ett avkastningskrav på 3 procent per år över en rullande tioårsperiod utöver inflationen. Avkastningen från förvaltningen ses som en resurs för att bekosta långsiktiga åtaganden och prioriterade områden inom stift och församlingar. Kapitalet förvaltas av externa fondförvaltare. Endast de som är ledande inom både kapitalförvaltning och hållbarhet väljs ut för att se till att frågor om till exempel miljö och socialt ansvar kommer in i analys och investeringsbeslut.

Fokus på lösningar

Arbetet med hållbara investeringar utgår från en finanspolicy med långtgående hållbarhetskrav som formulerats av kyrkostyrelsen och dess kapitalförvaltningsråd. Fokus ligger på välskötta bolag som integrerar hållbarhet i sina verksamheter. Samtidigt investerar vi inte i företag inom branscher som är problematiska utifrån Svenska kyrkans värderingar, exempelvis företag som utvinner fossil energi eller tillverkar vapen eller tobak. Nationell nivå deltar även i dialogprojekt med bolag och branscher där vi ser att insatser för miljö och mänskliga rättigheter bör få större utrymme.

De senaste åren har nationell nivå börjat investera i fonder med än tydligare samhällsnytta (på engelska kallat *impact investing*) där förvaltaren, utöver en god finansiell avkastning, vill nå ett mätbart socialt eller miljörelaterat resultat. I dagsläget är vi investerade i en fond för mikrofinans och en som investerar i banker som ger lån till små och medelstora företag i utvecklingsländer. Båda har som mål att bidra till fattigdoms-

bekämpning och tillväxt i fattiga regioner och länders ekonomier. En annan fond fokuserar på energieffektivisering och förnybar energiproduktion i sydöstra Europa. Ytterligare ett exempel gäller en fond som syftar till att skydda regnskog i Afrika och Sydamerika samtidigt som alternativa inkomstkällor skapas genom hållbart jordbruk.

Sedan flera år tillbaka erbjuds stift och församlingar att investera i Ethosfonderna som den nationella nivån har tagit fram. Ethosfonderna har låga avgifter och klarar finanspolicyns hållbarhetskrav. Vid årsskiftet 2016/17 hade cirka 5,6 miljarder placerats i dessa fonder.

Screening och dialoger

Varje år görs en genomlysning för att säkerställa att inga investeringar görs i verksamheter som strider mot Svenska kyrkans grundläggande värderingar (till exempel vapentillverkning och fossila energikällor). Dessutom undersöks om något av företagen som finns i fonderna bryter mot internationella konventioner. Förvaltarna och konsultföretaget GES Investment Service agerar om det finns tecken på att ett bolag kan ha brutit mot internationella normer.

Om vi inte är nöjda med företagens respons, kan innehavet säljas av. Under de senaste sex åren har fyra innehav sålts av. Securitas såldes av 2011 eftersom bolaget saknade tydliga insatser för att styra hållbarhetsarbetet i dotterbolagen, vilket framför allt sågs som ett problem i länder med omfattande risk för korruption och svaga regler för mänskliga rättigheter. Innehavet i Hewlett-Packard (HP) såldes 2012 efter försök till dialog på grund av företagets försäljning av utrustning till vägspärrar på palestinsk, ockuperad mark. TeliaSonera såldes av 2013 på grund av korrup-

tionsanklagelser i Uzbekistan och eftersom bolaget då saknade en strategi för att respektera mänskliga rättigheter i Centralasien. Beslut om att inte tillåta investering i Stora Enso fattades 2014 efter att barnarbete upptäckts i leverantörskedjan i Pakistan.

På grund av att HP delats upp i två delar kan vi idag investera i HP Inc. De övriga tre bolagen har gjort betydande framsteg. TeliaSonera (idag Telia Company) har till exempel, efter att ny ledning och styrelse tillträtt, byggt upp ett ambitiöst hållbarhetsarbete. I början av 2017 blev företaget, tillsammans med sex andra europeiska telekomföretag, medlemmar i The Global Network Initiative där företag, människorättsorganisationer, forskare och investerare samverkar för att gemensamt bidra till yttrandefrihet och rätten till integritet. Svenska kyrkan har varit medlem i initiativet sedan 2011 och verkat för att fler bolag ska gå med i initiativet.

Stort engagemang i klimatfrågan

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Svenska kyrkans nationella nivå sålde merparten av aktieinnehaven i fossil energi redan 2008 och har under flera år drivit på för att både företag och andra investerare ska bidra till en omställning. Några exempel:

- I flera år har Svenska kyrkan deltagit i investerarinitiativet CDP för att få närmare 6 000 börsbolag i världen att rapportera om klimatstrategier och utsläppsdata. 2016 representerade initiativet 827 investerare som förvaldade 100 000 miljarder dollar.
- Svenska kyrkan deltar i The Portfolio Decarbonization Coalition för att inspirera andra att förvalta sitt kapital klimatsmart. 2016 hade investerare som till-

sammans representerar över 600 miljarder dollar gått med i PDC efter beslut om att agera i klimatfrågan för hela eller delar av sitt kapital.

🌐 Läs mer: <http://unepfi.org/pdc>

- Tillsammans med en investerarkoalition som representerar 500 miljarder dollar har Svenska kyrkan sedan 2015 försökt påverka banker att ta in klimatfrågorna både när de beviljar lån och när de förvaltar kapital. En uppföljning under 2016 visade på tydliga framsteg samtidigt som glappet mellan vad som görs och bank- och finanssektorns potential fortfarande är stor.

🌐 Läs rapporten: <http://news.bostoncommonasset.com/on-borrowed-time/>

- Inför klimatmötet i Marrakesh hösten 2016 (COP22) uppmanade Svenska kyrkan, tillsammans med över 300 religiösa och andliga ledare från 58 länder, världens stater att omdirigera de globala kapitalflödena, bort från fossilt till klimatsmarta lösningar. Behovet av att bekämpa energifattigdomen genom förnybara lösningar och hjälpa fattigare länder hantera pågående klimatförändringar betonades.

🌐 Ta del av uttalandet: <http://ifcs-greenfaith.nationbuilder.com>

🌐 Läs mer om Svenska kyrkans ställningstagande i klimatfrågan: www.svenskakyrkan.se/biskoparnas-brev-om-klimatet

HÅLLBARA INKÖP

Den nationella nivån köper årligen in varor och tjänster till ett värde av cirka 500 miljoner kronor och ansvarar även för ramavtal som sluts för hela Svenska kyrkan. 2016 antog kyrkostyrelsen en ny inköbspolicy och en uppförandekod som leverantörer som anlitas måste skriva på för att kunna anlitas. Genom att ställa krav på socialt ansvar, miljöhänsyn och förbud mot korruption redan i offertförfrågan skickas en tydlig signal om att ansvarsfulla företag premieras och att hållbara produkter och tjänster efterfrågas. I bedömningarna analyseras leverantörernas hållbarhetsresultat, pris och kvalitet innan slutligt val görs.

Svenska kyrkan har en stor potential att påverka näringslivet då ramavtal för hela kyrkan sluts samtidigt som vi sparar pengar. Under 2016 sparades 117 miljoner kronor in genom ramavtalen. Samtliga ramavtalsleverantörer (cirka 70) accepterade Svenska kyrkans uppförandekod för leverantörer. Efter en fördjupad analys av leverantörer som är förenade med högre risk utesluts två leverantörer i väntan på att de vidareutvecklar sitt hållbarhetsarbete.

Större upphandlingar utfördes under året för arbetskläder och verktyg, kontors- och städmaterial, återvinning av metaller vid kremeringar samt drivmedel. Hållbarhetsparametrar fanns med i såväl bedömningskriterier som kravspecifikationer, anpassade till den aktuella verksamheten. Genom en ny inköpsportal på Svenska kyrkans intranät kan församlingar och stiftskanslier ta del av hållbarhetsbedömningar, tips och annan information, vilket hjälper inköpande enheter inom kyrkan att göra aktiva val och vid behov förändra det egna beteendet.

Som ett led i Svenska kyrkans engagemang i Swedwatch, som granskar svenska företag i lågkostnadsländer, har dialoger med tre livsmedelsgrossister som anlitas inletts. Swedwatchs granskning 2015 visade hur migrantarbetare exploateras och försätts i skuld på fabriker i Thailand som grossisterna köper en viss del av sina kycklingprodukter från⁹.

⁹ www.swedwatch.org

Korta fakta

60 till 80 procent av världens fossila reserver måste ligga kvar i marken om tvågradersmålet ska nås. Universitet, stiftelser och kyrkor var tidigt ute och sålde av innehav i utvinnande bolag, men nu syns en tydlig trend; allt fler större aktörer – framför allt pensions- och försäkringsbolag – har börjat agera. Ett år efter att Parisavtalet förhandlades fram har aktörer som förvaltar ett kapital på 5 000 miljarder dollar fattat beslut om att sälja av innehav, antingen för hela eller för delar av sin förvaltning. Det är en dubbling jämfört med året innan och den globala rörelsen väntas fortsätta att växa.

Källa: Arabella Advisors m fl.

För Svenska kyrkan är det än viktigare att investera i lösningarna i form av förnybar energi samt energieffektiva och klimativänliga lösningar. Endast en fjärdedel av kapitalet ovan har dock valt en strategi som även innefattar åtaganden om klimatsmarta investeringar. Internationella energirådet (IEA) uppskattar att 1 000 miljarder dollar behöver investeras i lösningarna *varje år* fram till 2050, om tvågradersmålet ska nås. Svenska kyrkan kommer därför att fortsätta driva denna fråga.

TRANSPARENS

Svenska kyrkan har frivilligt anammat en offentlighetsprincip som motsvarar den som gäller för offentlig verksamhet. Vår ambition är att vara så öppna som möjligt genom att svara på frågor och lämna ut handlingar som efterfrågas, inte bara gentemot våra medlemmar utan även i relation till andra och till media. Undantag gäller för uppgifter som omfattas av förbud mot utlämnande enligt Svenska kyrkans regelsystem.

GRANSKNINGAR AV SVENSKA KYRKAN I UTLANDET UNDER 2016

Under 2015–2016 granskades Svenska kyrkan i media. Granskningarna gällde bland annat resor och representation inom Svenska kyrkan i utlandet. Generalsekreteraren beslutade omgående om en extern genomlysning, som genomfördes av advokatbyrån Mannheimer Swartling för att få en oberoende bild av läget. Genomlysningen visade att nationell nivå har väl utvecklade interna regler för resor och representation samt att resorna inom Svenska kyrkan i utlandet hade varit motiverade och måttfulla.

Efter granskningen har Svenska kyrkan agerat på de rekommendationer som Mannheimer Swartling lagt fram för att förbättra rutiner kring resor och representation. Två chefer inom Utlandskyrkan togs efter granskningen ur tjänst eftersom de brutit mot regler om bonusprogram.

 Läs mer: www.svenskakyrkan.se/fragor-och-svar-om-granskningen-av-svenska-kyrkan

KLAGOMÅLSHANTERING FÖR INTERNATIONELL VERKSAMHET

För den internationella verksamheten finns sedan 2012 ett system för klagomålshandling som är öppet både för interna och externa intressenter och där konfidentialitet garanteras¹⁰. Systemet är till för att fånga upp problem och oegentligheter i ett tidigt skede och bidrar också till att kvalitetssäkra verksamheten.

Under 2016 kom sju ny anmälningar in. Två av dessa låg utanför systemets ansvarsområde och ett fall saknade grund för utredning. Tre anmälningar gällde verksamhet hos internationella partner och ett ärende berörde direkt Svenska kyrkan. Av 2016 års ärenden fortsätter två att utredas även under 2017. Dessutom är två större ärenden som initierades 2014 fortfarande öppna och föremål för utredning.

Misstankarna har sedan start gällt sexuella trakasserier, korruption, utnyttjande av inflytande och maktställning samt bristande intern kontroll. De ärenden som avslutats har till exempel lett till skrivelser eller kommunikation med ledningar för internationella partner, förbättrade rutiner och intern kontroll i vissa organisationer samt kapacitetsstärkande insatser. Ärenden har i vissa fall lett till att ekonomiskt stöd och samarbete med vissa organisationer upphört.

¹⁰ www.svenskakyrkan.se/internationelltarbete/klagomal

Våra samarbeten

Under årens lopp har den nationella nivån både initierat och anslutit Svenska kyrkan till viktiga initiativ som verkar för hållbar utveckling. Här beskrivs endast några av dem.

SAMVERKAN KYRKOR EMELLAN

Svenska kyrkan är en aktiv medlem i *Kyrkornas världsråd* (KV), *Lutherska världsförbundet* (LVF) och *ACT-alliansen*. En stor del av Svenska kyrkans utvecklings- och humanitära arbete implementeras genom LVF och ACT där Svenska kyrkan är en av de största finansiärerna. Genom deras ackreditering till FN har vi möjlighet till en gemensam röst i viktiga utvecklingsfrågor. Styrelsemandaten roterar mellan medlemmarna i Norden.

Svenska kyrkan deltar i *Eurodiaconia*, där kyrkor som utför socialt arbete delar erfarenheter och tillsammans försöker påverka EU:s institutioner. Likaså deltar Svenska kyrkan i *Churches Commission on Migrants in Europe* (CCME), vars huvuduppdrag är att bevaka och påtala migranternas mänskliga rättigheter.

Europeiska kyrkokonferensen (CEC) bildades 1959 och har i dag 120 medlemskyrkor inom de ortodoxa, protestantiska, anglikanska och gammalkatolska kyrkotraditionerna. Inom CEC deltar Svenska kyrkan bland annat i nätverket *European Christian Environmental Network* (ECEN) för teologisk reflektion, praktiskt arbete och policypåverkan inom EU.

Sveriges kristna råd (SKR) samlar 25 medlemskyrkor som samordnar och driver kyrkornas arbete inom teologi- och religionsdialog, bistånd, migration, klimat och kyrkans närvaro vid skolor, sjukhus och anstalter.

Sveriges interreligiösa råd bildades i samband med den förra ärkebiskopens (Anders Wejryds) klimatkon-

ferens i november 2008. Rådet samlar representanter för samtliga religioner i Sverige för samtal om till exempel religionsfrihet och fredsfrågor.

HÅLLBART FÖRETAGANDE OCH HÅLLBARA MARKNADER

Svenska kyrkan var i början av 2000-talet en av initiativtagarna till *Swedwatch*, som granskar företag i lågkostnadsländer ur ett hållbarhetsperspektiv. Idag har vi en styrelsepost och deltar aktivt i granskningar som berör regioner, tema eller människor som vi arbetar med i det långsiktiga utvecklingsarbetet.

Oikocredit och *Fairtrade* är två andra strategiskt viktiga initiativ för Svenska kyrkan vilka bidrar till att ge människor som lever i utsatthet tillgång till finansiella tjänster och mer hållbara marknader. Svenska kyrkan har varit en central aktör i utvecklingen av Oikocredit. Fairtrade AB ägs av Svenska kyrkan tillsammans med LO och vi har två styrelseposter i bolaget. Svenska kyrkan har även en styrelsepost i föreningen Fairtrade som bedriver påverkansarbete och deltar i diplomering av kyrkor och kommuner (Fairtrade City).

Genom vårt arbete med hållbara investeringar är vi bland annat medlemmar i *FN:s Principles for Responsible Investments* (PRI). PRI samlar drygt 1 500 investerare som tillsammans står för ett kapital på 60 000 miljarder dollar. Svenska kyrkan blev medlem 2007 och åtar sig därmed att integrera frågor kopplade till socialt ansvar, miljö och bolagsstyrning i analys och investeringsbeslut. Svenska kyrkan deltar även i PRI:s styrgrupper för företagsdialoger och mindre kapitalägare.

🌐 Ytterligare nätverk vi deltar i för att främja hållbara investeringar beskrivs på www.svenskakyrkan.se/vi-medverkar

ALLMÄNNA UPPLYSNINGAR

STRATEGI OCH ANALYS

G4-1 (NGO)	Uttalande från ledningen.	Se årsredovisningens förord (sid 4–7).
------------	---------------------------	--

ORGANISATIONENS PROFIL

G4-3	Organisationens namn.	Trossamfundet Svenska kyrkan
G4-4 (NGO)	Primära aktiviteter och hur de relaterar till organisationens uppdrag och strategiska mål.	Vårt uppdrag (sid 5).
G4-5	Huvudkontorets lokalisering.	Uppsala
G4-6	Antal länder som organisationen är verksam i och namnen på de länder där organisationen antingen har betydande verksamhet eller som på annat sätt är relevanta för hållbarhetsfrågorna som täcks in i rapporten.	Verksamhet i Sverige och utlandet. Diagram på sid 17 visar geografiskt fokus för Svenska kyrkans internationella arbete. Utlandskyrkans verksamhet: www.svenskakyrkan.se/hitta-kyrkan-i-andra-lander .
G4-7 (NGO)	Ägarstruktur och juridisk form.	Årsredovisningen sid 33.
G4-8 (NGO)	Marknader som organisationen är verksam i samt organisationens målgrupper och berörda intressenter.	Se G4-6 och intressentanalys på sid 8.
G4-9 (NGO)	Den redovisande organisationens storlek.	Se årsredovisningen sid 34–35 samt G4-10.
G4-10 (NGO)	Total personalstyrka uppdelad på anställningsform, anställningsvillkor, region och kön.	Se avsnitt <i>Goda arbetsförhållanden</i> sid 20. Av totalt antal anställda (551 personer per 31 dec 2016) var 398 personer tillsvidareanställda och 153 personer visstidsanställda (inkl. samtliga utlandsanställda som går på särskilda kontrakt). En del arbetsuppgifter läggs ut, varav vissa (teknikstöd och teknikdrift samt reception) arbetsleds av den nationella nivån. För uppgifter om könsfördelning, se G4-LA12.
G4-11	Andel av personalstyrkan som omfattas av kollektivavtal.	100 %
G4-12	Beskriv organisationens värdekedja.	Se avsnittet <i>Hur vi skapar värde</i> (sid 7).
G4-13	Väsentliga förändringar under redovisningsperioden.	Nej.
G4-14	Beskriv om och hur försiktighetsprincipen följs.	Försiktighetsprincipen refereras till i miljöpolicy och implementeras i miljöarbetet (sid 22–24).
G4-15	Externt utvecklade ekonomiska, miljörelaterade och sociala deklarationer, principer eller initiativ som organisationen skrivit under eller stödjer.	ACT Alliance Code of Good Practice, Core Humanitarian Standards, FRII samt FN initiativet PRI:s principer.
G4-16 (NGO)	Medlemskap i organisationer och nationella/internationella påverkansorganisationer samt form av delaktighet.	Några av de mest strategiskt viktiga medlemskapen listas på sid 30 (<i>Våra samarbeten</i>).

VÄSENTLIGA ASPEKTER OCH AVGRÄNSNINGAR

G4-17 (NGO)	Enheter som inkluderas i organisationens finansiella rapporter.	Se årsredovisningen sid 33 (<i>Legal struktur</i>).
G4-18	Beskrivning av processen för att definiera redovisningens innehåll och aspektavgränsningar.	Se sid 7–8 (om värdeskapande och intressentdialoger).
G4-19	Redogörelse för samtliga aspekter som redovisas.	Ekonomiskt resultat; Utsläpp; Leverantörsutvärdering; Anställning, Hälsa och säkerhet; Mångfald och likabehandling; Antikorrupcion; Feedback, klagomål och respons; Programuppföljning, utvärdering och lärande; Koordinering med andra aktörer; Aktivt ägarskap.
G4-20	Redogörelse för varje väsentlig aspekts avgränsning inom organisationen.	Samtliga väsentliga aspekter har intern bäring och hanteras inom organisationen.

G4-21	Redogörelse för varje aspekts avgränsning utanför organisationen.	Korruption kan uppstå både inom den nationella nivån och hos partner eller leverantörer. Arbetsvillkor och miljöhänsyn är aspekter som även ingår i kraven vi ställer på leverantörer och företag som vi investerar i. Aktivt ägarskap utförs dels av den nationella nivån, dels av förvaltarna som valts ut för att förvalta våra pengar. Det ingår i deras uppdrag att föra dialog och rösta på bolagsstämmor.
G4-22	Eventuella revideringar av information som ingår i tidigare redovisningar och skälen till sådana revideringar.	Nej.
G4-23	Väsentliga förändringar som gjorts sedan föregående redovisningsperiod vad gäller omfattning och aspekternas avgränsningar.	Nej.
KOMMUNIKATION MED INTRESSENTER		
G4-24 (NGO)	Intressentgrupper som organisationen har kontakt med.	Intressentanalys, dialog mm beskrivs på sid 8.
G4-25	Princip för identifiering och urval av intressenter.	Intressentanalysen utgick från parametrarna Inflytande; Ansvar; Representativitet och Legitimitet.
G4-26	Tillvägagångssätt för kommunikation med intressenter.	Se sid 8 (<i>Vad tycker intressenterna?</i>). Övrigt: Omfattande intressentdialoger utfördes av Svenska kyrkans internationella arbete då en ny strategi togs fram 2012/13.
G4-27	Viktiga frågor och områden som har lyfts av intressenter.	Frågor som lyfts återspeglas i rapporten. Övrigt: Hållbarhetskrav vid möten och konferenser. Modell utarbetades 2016. (se sid 24).
G4-28	Redovisningsperiod.	Kalenderår.
G4-29	Datum för publicering av den senaste redovisningen.	2016.
G4-30	Redovisningscykel.	Årlig.
G4-31	Kontaktperson för frågor om redovisningens innehåll.	Sara Nordbrand, hållbarhetschef. Tel 018-16 95 00.
G4-32	GRI-nivå.	GRI (G4) Core med tillägg från riktlinjer för ideell och finansiell sektor.
G4-33	Redogörelse för organisationens policy och tillvägagångssätt för externt bestyrkande av redovisningen.	Hållbarhetsredovisningen har genomgått extern revision. Bestyrkanderapport finns längst bak i rapporten.
STYRNING		
G4-34	Styrning, inklusive kommittéer för högsta beslutande organ som påverkar hållbarhetsfrågor.	Se sid 6 (<i>Styrning</i>) samt årsredovisningen sid 29.
ETIK OCH INTEGRITET		
G4-56	Organisationens värderingar, riktlinjer med mera.	Sid 4 och 6.
SPECIFIKA UPPLYSNINGAR		
STYRNING OCH PROCESS		
G4-DMA	Övergripande styrning, hantering och uppföljning av väsentliga hållbarhetsaspekter.	Se sid 6 (<i>Styrning</i>).

EKONOMISK HÅLLBARHET

EKONOMISKT RESULTAT

G4-DMA Generisk och Sektor	Styrning, hantering och uppföljning.	Se Förvaltningsberättelsen, sid 33 i årsredoviningen.
G4-EC1 (NGO+)	Direkt ekonomiskt värde genererat och distribuerat.	Se årsredovisningens resultaträkning, sid 38.

MILJÖRELATERAD HÅLLBARHET

UTSLÄPP

G4-DMA Generisk Aspekt Sektor	Styrning, hantering och uppföljning.	Sid 6 och 22–24. Se även information om mätmetoder längst ner på sidan.
G4-EN16	Energi - utsläpp från växthusgaser i ton för köpt energi, värme och kyla (scope 2).	Sid 23–24. Se även information om mätmetoder längst ner på sidan.
G4-EN17	Andra indirekta utsläpp av växthusgaser.	Sid 22–24. Se även information om mätmetoder längst ner på sidan.

LEVERANTÖRSUTVÄRDERING

G4-DMA Generisk Aspekt	Styrning, hantering och uppföljning.	Sid 6 och 28. Krav som ställs omfattar miljörelaterade och sociala kriterier samt antikorrupcion och transparens.
G4-EN32	Andel nya leverantörer som bedöms utefter hållbarhets-kriterier.	100 %.

SOCIAL HÅLLBARHET – ARBETSVILLKOR

ANSTÄLLNING

G4-DMA Generisk Aspekt	Styrning, hantering och uppföljning.	Sid 6 och 20.
G4-LA1	Antal nyanställda och personalomsättning uppdelat på ålder, genus och region.	Personalomsättning för tillsvidareanställda 2016: 10,11 %. Antal nyanställda: 185. Uppdelning på ålder, genus och region saknas.

HÄLSA OCH SÄKERHET

G4-DMA Generisk Aspekt	Styrning, hantering och uppföljning.	Sid 6 och 20. Alla anställda täcks av försäkring för arbetsskada och långvarig sjukdom, som en del av kollektivavtalet. Såväl anställda som uppdragstagare/förtroendevalda omfattas av försäkring för tjänsteresor. Utlandsplacerade och deras familjemedlemmar omfattas av en särskild försäkring.
G4-LA6 (NGO)	Arbetsrelaterade skador, sjukdomar och dödsfall samt sjukfrånvaro fördelat på kön och region.	Sid 20. Sjukfrånvaro 1–14 dagar: 1,00 %; 15–90 dagar: 0,74 % och mer än 91 dagar 1,33 %. Data uppdelat på region och kön saknas.

OM MÄTMETODER

MILJÖDATA: Klimatpåverkan redovisas 2016 enligt Greenhouse Gas Protocol. Utsläppsdata har hämtats in från leverantörerna och har vid behov kompletterats för att täcka protokollets krav.

För alla redovisade utsläppskällor, utom bilresorna, finns jämförbar data för 2015. Möjligheten att följa utvecklingen längre bakåt i tiden finns för vissa utsläppskällor, men försvåras ibland av att data varit ofullständig eller att den inte följde Greenhouse Gas Protocols krav.

Fullständig data saknas idag för vissa av bilresorna (hyrbilar och taxi medan data för milersättning, den största posten, är fullständig). Uppskattningar har

därför gjorts baserat på tillgängliga siffror. Kompensation, som beskrivs på sid 24, sker med marginal.

Utsläppsberäkningar för flygresorna inkluderar mellanlandningar och så kallade höghöjdsutsläpp. Genom att använda en RFI-faktor på 1,9 uppskattas den totala klimatpåverkan av flyget, inte bara koldioxidutsläppen.

Utsläpp från nationell nivåns investeringar redovisas inte i denna rapport, men för flertalet av fonderna har förvaltarna utfört analyser för att förstå fondernas koldioxidavtryck som relativt sett är låga.

MÅNGFALD OCH LIKABEHANDLING

G4-DMA Generisk	Styrning, hantering och uppföljning.	Sid 6 och 20.
G4-LA12	Styrande organs sammansättning och analys av olika kategorier av anställda utefter kön, ålder, minoriteter och andra relevanta kategorier.	Information om kyrkostyrelsen, som är kyrkopolitiskt tillsatt, se årsredovisningen not 13. Kyrkokansliets ledningsgrupp består av 12 personer (8 kvinnor och 4 män). Fördelning män/kvinnor (samtliga anställda): 31 % resp 69 %. Motsvarande fördelning bland chefer är 40 % resp 60 %.

SOCIAL HÅLLBARHET - SAMHÄLLE

ANTI-KORRUPTION

G4-DMA Generisk Aspekt	Styrning, hantering och uppföljning.	Sid 6 och 25.
G4-SO3 (NGO)	Antal och andel av verksamhet och program som riskutvärderas för korruptions samt betydande risker som identifierats.	Sid 25.

SOCIAL HÅLLBARHET - PRODUKTANSVAR

FEEDBACK, KLAGOMÅL OCH RESPONS

G4-DMA Generisk	Styrning, hantering och uppföljning.	Sid 29 (<i>Transparens</i>).
G4-PR8 (NGO)	Mekanism för feedback och klagomål i relation till program och policyer för att bestämma åtgärd.	Sid 29 (<i>Transparens</i>).

PROGRAMUPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH LÄRANDE

DMA Generisk och Sektor	Styrning, hantering och uppföljning.	Information under <i>Styrning</i> (sid 6), <i>Svenska kyrkans internationella arbete</i> (sid 17) och <i>Transparens</i> (sid 29).
-------------------------	--------------------------------------	--

KOORDINERING MED ANDRA AKTÖRERS INSATSER

DMA Generisk och Sektor	Styrning, hantering och uppföljning.	Sid 17.
-------------------------	--------------------------------------	---------

AKTIVT ÄGARSKAP

DMA Generisk och Sektor	Styrning, hantering och uppföljning.	Sid 6 och 26–27. Se även www.svenskakyrkan.se/ansvarsfullainvesteringar . Förvaltarna står för röstningen.
G4-FS10	Andel företag som organisationen har haft interaktion med angående hållbarhet.	Svenska kyrkan fokuserar på gruppdialoger och samverkansinitiativ tillsammans med andra investerare. Förvaltarna och GES har i större utsträckning kontakt med enskilda företag. GES förde dialog med cirka 5 % av våra totala innehav under 2016.
G4-FS11	Andel av tillgångarna som genomgår hållbarhets-screening.	100 %. Se vidare sid 26.

Bestyrkanderapport

Revisors rapport över översiktlig granskning av Svenska kyrkans nationella nivåns hållbarhetsredovisning för 2016.

Till läsare av Svenska kyrkans nationella nivåns hållbarhetsredovisning

INLEDNING

Vi har fått i uppdrag av Ordförande för revisionen och Ekonomi- och finanschefen i Svenska kyrkans nationella nivå att översiktligt granska Svenska kyrkans nationella nivåns hållbarhetsredovisning för år 2016. Organisationen har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning i GRI-index på sidan 32–35.

STYRELSENS OCH GENERALSEKRETERARENS ANSVAR FÖR HÅLLBARHETSREDOVISNINGEN

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier och utgörs av de delar av Sustainability Reporting Guidelines G4 (utgivna av The Global Reporting Initiative (GRI)) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av organisationens egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga fel, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

REVISORNS ANSVAR

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med RevR 6 Bestyrkande av hållbarhetsredovisning utgiven av FAR. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt IAASB:s standarder för revision och god revisionssed i övrigt har. De gransknings-åtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning utgår från de av styrelsen och generalsekreteraren valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen. Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för våra uttalanden nedan.

UTTALANDEN

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att informationen i hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och generalsekreteraren angivna kriterierna.

Stockholm den 7 april 2017
Grant Thornton Sweden AB

Stefan Norell
Auktoriserad revisor

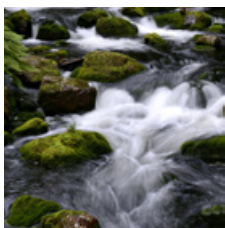

Markus Håkansson
Auktoriserad revisor/Specialistmedlem FAR

BILDGALLERI

Sid 3
Foto: Annika Deltin

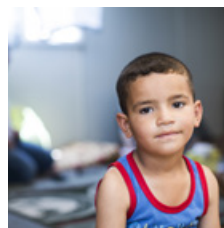
Sid 9
Foto: Magnus Aronson/Ikon

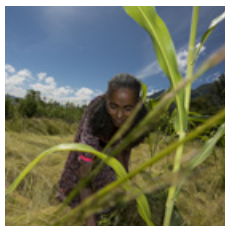
Sid 11
Foto: Alex & Martin/Ikon

Sid 13
Foto: Mikael Ringlander/Ikon

Sid 15
Foto: Josefin Casteryd/Ikon

Sid 16
Foto: Magnus Aronson/Ikon

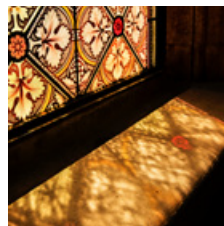
Sid 18
Foto: Brayan Martinezz

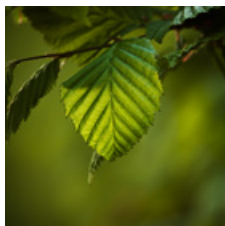
Sid 18
Foto: Marcha de las Flores,
Leonardo Villamizar

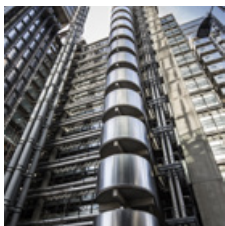
Sid 19
Foto: Fitsum Zelalem Bekalu

Sid 21
Foto: Alex & Martin/Ikon

Sid 22
Foto: Kristina Johansson/Ikon

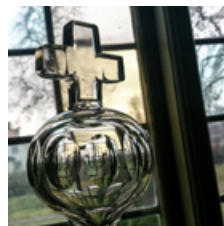
Sid 25
Foto: Joakim Carlström/Ikon

Sid 27
Foto: Alexander Sjöberg/Ikon

Sid 28
Foto: Alex & Martin/Ikon

Sid 31
Foto: Annika Deltin

PRODUKTIONSFAKTA

TEXT: Kyrkokansliet

BILD: Ikon, Svenska kyrkans bildbank, där inte annat anges

REDAKTÖR: Sara Nordbrand, kyrkokansliet

BILDREDAKTÖR: Gustaf Hellsing, kyrkokansliet

PRODUKTION: Ineko AB

ARTIKELNUMMER: SKI7035

